

◆ การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ ◆

การขอพระราชทานเพลิงศพ

และหีบศพ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพ

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานน้ำหลวง เพลิงหลวง และหีบเพลิง ต้องมีตำแหน่งชั้น และยศ ดังต่อไปนี้

๑. พระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไปและพระภิกษุ สามเณร เปรียญธรรม ๑ ประโยค
๒. พระราชวงศ์ ตั้งแต่ชั้น “หม่อมเจ้า” ขึ้นไป
๓. ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
๔. ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป
๕. ข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ยศชั้นร้อยตรีขึ้นไป
๖. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย” (บ.ม.) และ “เบญจมาภรณ์มณฑลไทย” (บ.ม.) ขึ้นไป
๗. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “จุลจอมเกล้า” (จ.จ.) หรือ “ตราสืบตระกูล” (ต.จ.) ขึ้นไป
๘. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญ “รัตนภรณ์” รัชกาลปัจจุบัน
๙. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง
๑๐. รัฐมนตรี
๑๑. ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นกรณีพิเศษ

ขั้นตอนการขอพระราชทาน

๑. การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ เจ้าภาพหรือทายาท จะต้องจัดดอกไม้กระถาง ๑ กระถาง รูปไม้ระกำ ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม มีพานรองพร้อม ไปกราบถวายบังคมลาพร้อมด้วยหนังสือกราบบังคมทูลลา โดยติดต่อกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ในพระบรมมหาราชวัง พร้อมทั้งนำไปมรณบัตร และหลักฐานที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงที่ได้รับไปแสดงแก่เจ้าหน้าที่เพื่อการจัดเครื่องเกียรติยศประกอบศพได้ถูกต้อง

ส่วนพระสงฆ์สมณศักดิ์ ไม่ต้องมีดอกไม้รูปเทียนเป็นหน้าที่ของกรมศาสนาแจ้งการมรณภาพและขอพระราชทาน

๒. การขอพระราชทานเพลิงศพ เจ้าภาพหรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพจะต้องทำหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ถึงแก่กรรม เพื่อให้เจ้าสังกัดทำเรื่องเสนอเลขาธิการพระราชวัง เพื่อให้เจ้าสังกัดทำเรื่องเสนอเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

- ก. ชื่อ ตำแหน่ง ชั้น ยศ ของผู้ถึงแก่กรรม
- ข. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด
- ค. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อะไรบ้าง
- ง. มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพอย่างไรบ้าง
- จ. ประกอบการฃาปนกิจศพที่วัดไหน จังหวัดไหน วันเวลาใด

ตัวอย่างหนังสือกราบบังคมทูลลา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ดอกไม้มารูปเทียนของข้าพระพุทธเจ้า.....(ชื่อผู้ถึงแก่กรรม)
เครื่องราชอิสริยาภรณ์.....อายุ.....ปี ข้าราชการ
ชั้น.....สังกัด.....

ขอพระราชทานกราบถวายบังคมลา (ถึงแก่กรรม, ถึงแก่อนิจกรรม, ถึงแก่อสัญกรรม) ด้วยโรค
ที่.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 เวลา.....น.

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าขอเดชะ

หมายเหตุ หนังสือกราบบังคมทูลลานั้น ไม่ต้องลงนามท้ายหนังสือ

๓. ติดต่อด่วนเพื่อเตรียมการพระราชทานเพลิงศพ

การพระราชทานเพลิงศพนั้น จะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ พระราชพิธีฉัตรมงคล (และตามประเพณีนิยม ไม่มีการเผาศพในวันศุกร์)

การพระราชทานเพลิงศพที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส หากมีพระราชทานเพลิงศพตรงกับวันที่มีผู้ชอรายใดกำหนดไว้แล้ว เจ้าภาพผู้ชอนั้นจะต้องเลื่อนไปโดยไม่มีข้อแม้ทั้งสิ้น

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานเพลิง ถ้าจะพระราชทานเพลิงศพในต่างจังหวัด ทางสำนักพระราชวัง ทางสำนักพระราชวังจะได้จัดหีบเพลิงให้เจ้าสังกัดหรือเจ้าภาพรับไปปฏิบัติ

กรณีพระราชทานเพลิงในกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลใกล้กรุงเทพฯ ในระยะทางไม่เกิน ๕๐ กม. สำนักพระราชวังจะจัดเจ้าพนักงานเชิญเพลิงหลวงไปพระราชทาน โดยรถยนต์หลวง ทั้งนี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้นในการพระราชทานเพลิงศพ

ในกรณีที่เจ้าภาพศพมีความประสงค์จะถวายเงินเนื่องจากได้รับพระบรมราชานุเคราะห์ สามารถสมทบทุนในองค์การกุศล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อาทิ มูลนิธิอานันทมหิดล หรือกองทุนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ฯลฯ โดยให้นำเงินหรือเช็คส่งมอบเลขาธิการพระราชวัง พร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ในการมอบ เพื่อสำนักพระราชวังจะได้ดำเนินการต่อไป

สำหรับเครื่องประกอบเกียรติยศ ได้แก่ หีบ โศก ฉัตรตั้งนั้น ทางสำนักพระราชวังจะได้เชิญไปประกอบและแต่งตั้งไว้มีกำหนดเพียง ๗ วัน เมื่อพ้นไปแล้วเจ้าภาพหรือทายาทยังไม่กำหนดพระราชทานเพลิง ถ้าทางราชการมีความจำเป็นก็จะถอนส่วนประกอบรองนอกของหีบ โศก ไปใช้ในราชการต่อไป

อนึ่ง สำนักพระราชวังได้มีคำสั่งให้กองพระราชพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการศพของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพชั้นโศก เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ ไว้ดังนี้

กองพระราชพิธี

เนื่องจากในปัจจุบัน ผู้ที่ถึงแก่กรรมได้รับพระราชทานเกียรติยศประกอบศพชั้นสูงในระดับพระราชทานโศก แต่ทายาทได้รับคำสั่งจากผู้ที่ถึงแก่กรรมว่า มีความประสงค์ให้บรรจุลงหีบ แล้วขอพระราชทานตั้งโศกประกอบเกียรติยศ ครั้นถึงกำหนดการขอพระราชทานเพลิงศพทางเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี ไม่ยินยอมให้ตั้งโศกบนจิตกาธานโดยปราศจากร่างของผู้ถึงแก่กรรม เลขาธิการพระราชวังได้ปรึกษากับผู้รู้พิจารณาว่าควรที่จะยินยอมให้ตั้งโศกตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธานได้ ในกรณีที่ศพของผู้ตายบรรจุหีบโดยนำหีบใส่ไว้ในเตาเผาก่อนถึงเวลาพิธีการ

โดยเหตุผลที่ว่าโกศเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของผู้ตายและเป็นเครื่องหมายแห่งผลของการที่ได้ปฏิบัติราชการ หรือการที่ได้ทำประโยชน์ให้กับบ้านเมืองมาตลอด จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีร่างกายของผู้ตายอยู่ในนั้น ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

นายแก้วขวัญ วัชโรทัย

เลขาธิการพระราชวัง

๔ สิงหาคม ๒๕๓๘

หมายเหตุ ปัจจุบันในการขอพระราชทานเพลิงศพที่เจ้าภาพมีความประสงค์ตั้งโกศตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธาน กองพระราชพิธีจะส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติในการตั้งโกศไม่เกิน ๖ คน

เกร็ดความรู้วิธีมัดศพบรรจุโกศ

เจ้าหน้าที่จะยกมือศพนมที่หน้าอกและงอขาศพหนึ่งแบบชันเข่า แล้วมัดตราสังข์ด้วยเชือกที่ขวันด้วยด้ายดิบ จากนั้นจะนำผ้าขาวมาห่อศพและผูกมัดตามรูปแบบที่ได้ฝึกมา สุดท้ายจึงผูกผ้าให้เป็นปมด้านเหนือศีรษะศพ แล้วจึงนำศพบรรจุลงในโกศ ผูกสายสิญจน์ปล่อยชายให้ยาวจากปากโกศประมาณ ๑๕ เซนติเมตร สำหรับต่อผ้าโยง จากนั้น ปิดฝาโกศและยาขี้ผึ้งรอบปากโกศเป็นลำดับสุดท้ายแล้วเชิญโกศขึ้นตั้ง

ข้อมูล : รวมเรื่องและข้อปฏิบัติ เกี่ยวกับราชสำนัก

โดย : สำนักพระราชวัง พุทธศักราช ๒๕๕๐